

Sygn. akt I PZ 19/14

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania M. B.
przeciwko A. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.
o odprawę pieniężną, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 października 2014 r.,
zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 28 kwietnia 2014 r.,

odrzuca zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ł. postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2014 r. odrzucił skargę kasacyjną powoda M. B. wniesioną od wyroku tego Sądu z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie z jego powództwa przeciwko A. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. o odprawę pieniężną, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, odszkodowanie.

W uzasadnieniu Sąd wskazał, że zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c., w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji. W rozpatrywanej sprawie skarga kasacyjna została sporządzona i wniesiona osobiście przez powoda, który nie

wykazał by był do tego uprawniony w świetle art. 87¹ k.p.c. Powód pomimo pouczenia na posiedzeniu Sądu w dniu 30 grudnia 2013 r. o terminie i sposobie wniesienia skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego złożył powyższy środek osobiście, nie wykazując by był do tego uprawniony w świetle art. 87¹ k.p.c. W związku z tym nie było możliwe nadanie dalszego biegu wniesionej skardze.

Sąd zauważył ponadto, że kontestowanie przez powoda art. 87¹ k.p.c. nie może stanowić podstawy do pominięcia tego bezwzględnego nakazu działania przez zawodowego pełnomocnika i przyjęcia skargi kasacyjnej złożonej przez niego osobiście. Stwierdził, że jeżeli strona korzysta nieprawidłowo z przysługującego jej prawa do zaskarżenia orzeczenia sądowego, to nie może skutecznie odwoływać się do przepisów Konstytucji RP, jak też do aktów międzynarodowych dla wykazania, że została pozbawiona możliwości sprawiedliwego rozpatrzenia jej sprawy przez wyższą instancję sądową. Przysługujące obywatelowi prawo do sądu powinno być bowiem wykonywane w sposób liczący się z obowiązującym w państwie ustawowym porządkiem w odniesieniu do procedur sądowych. W przeciwnym razie obywatel musi liczyć się z ujemnymi skutkami swojego nieprawidłowego działania.

Powód wniósł osobiście zażalenie na powyższe postanowienie, wskazując, że: „wnoszone odpowiednio z meritum art.: 2, 5 „R.P. ..., zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela. 8 ust. 2., 30, 32, 37 ust. 1, 77, 83 Konstytucji R.P. z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483. z póź. zm.) i w niej sedna art.: 9, 31, 32, 45 ust. 1, 83, 91, 126 ust. 2, 146 ust. 4 pkt. 1), 151, 236 ust. 1, 241 ust. 1 w związku z istotą: art.: 26, 16, 14 ust. 1: „Wszyscy ludzie są równi przed sądami i trybunałami...” Ustawy z dnia 29 grudnia 1977 r. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych - umowy międzynarodowej ratyfikowanej dnia 3 marca 1977 r. (Dz.U. Nr 38, poz. 167.), Art.: 6 ust. 1, 13, 14 Ustawy Europejskiej Konwencji Praw Człowieka sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. - też umowy międzynarodowej ratyfikowanej 19 stycznia 1993 r. (Dz.U. Nr 61, poz. 284), uzasadnienia i wyroku z dnia 10 kwietnia 2012 r. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasbourgu ze skargi Bar-Bau Sp. z o.o. przeciwko Polsce (skarga nr 11656/08) o prawie do osobistego występowania skarżącego bez uprawnień adwokata przed Sądem Najwyższym, komentarzu 1. do Art. 23 Ustawy z dnia 23

kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny z komentarzem - Hubert Izdebski i Monika Małek wydanie 2 Wydawnictwo „TRANSIT” 1997 (Dz.U. Nr 16, poz. 93 z póź. zm.), Nauk prawa: Prawo karne - Andrzej Marek prof. dr hab. nauk prawnych, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, 2 wydanie - zmienione, uaktualnione, Wydawnictwo C.H.BECK Warszawa 2000 i uzasadnienia wyroku z dnia 16 lipca 2009 r., II PK 1/09 Sądu Najwyższego, o przyjęcie zażalenia do rozpoznania i na rozprawie celem ochrony nie tylko owych powołanych moich konstytucyjnych wolności i praw w przedmiocie wstrzymania biegu skargi kasacyjnej, że nie sporządził jej adwokat lub radca prawny od prawomocnego kończącego postępowanie „wyroku” z dnia 30 grudnia 2013 r. wraz z uzasadnieniem w/w „Sądu” Okręgowego, VII Wydział Pracy w Ł. w zakresie Prawa pracy oraz z tytułu wypadków i chorób zawodowych o Sygn. akt VII 177/13. (...) Wskazanemu zaskarżanemu postanowieniu wraz z uzasadnieniem i „pouczeniu” zarzucam stronniczość - rozmyślne niewłaściwe zastosowanie powyżej powołanej procedury-wnoszonego zażalenia i skargi kasacyjnej - porządku prawnego - konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela, do czego w praworządnym państwie nie można dopuszczać”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 87¹ k.p.c., w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji (§ 1). Przepisu § 1 nie stosuje się w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego oraz gdy stroną, jej organem, jej przedstawicielem ustawowym lub pełnomocnikiem jest sędzia, prokurator, notariusz albo profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych, a także gdy stroną, jej organem lub jej przedstawicielem ustawowym jest adwokat, radca prawny lub radca Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (§ 2). Przepisu § 1 nie stosuje się także wtedy, gdy zastępstwo procesowe Skarbu Państwa jest wykonywane przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa (§ 3).

Przymus adwokacki ustanowiony w art. 87¹ k.p.c. obejmuje - co do zasady - wszelkie postępowania, które należą do właściwości Sądu Najwyższego. Dotyczy on także zażalenia do Sądu Najwyższego (art. 394¹ k.p.c.). Zażalenie wniesione osobiście przez powoda nienależącego do kręgu osób w skazanych w omawianym przepisie podlega zatem odrzuceniu wobec braku zdolności postulacyjnej. Niezastosowanie się do wymogu przymusu adwokackiego i wniesienie zażalenia objętego przymusem przez stronę osobiście jest brakiem formalnym nieusuwalnym, którego nie można sanować w trybie art. 130 § 1 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1997 r., I CZ 23/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 77; z dnia 12 grudnia 2013 r., V CZ 70/13, LEX nr 1408689).

Mając na uwadze zastrzeżenia zgłoszone przez skarżącego co do zgodności z art. 87¹ k.p.c. ze standardami konstytucyjnymi, to wskazać należy, że ustawowe rozwiązania przewidujące obowiązek dokonywania przez podmioty fachowe niektórych czynności procesowych w postępowaniach nadzwyczajnych, a więc już po uprawomocnieniu się orzeczenia poddanego kontroli instancyjnej - funkcjonują w obowiązującym porządku prawnym i nie są uznawane za ograniczenie gwarancji konstytucyjnych. Jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 8 kwietnia 2014 r., SK 22/11 (OTK-A 2014 nr 4, poz. 37), ze względu na wysoki stopień formalizacji skargi kasacyjnej ustawodawca objął ją przymusem adwokacko-radcowskim, a więc nakazał, by była ona sporządzona przez profesjonalnego pełnomocnika, co ma - w zamierzeniu - zapobiegać wadliwemu sporządzaniu skarg kasacyjnych, obciążającemu sędziów dodatkową pracą i powodującemu zaległości sądowe. Przymus, o którym mowa, wyklucza możliwość sporządzenia skargi kasacyjnej przez stronę postępowania (chyba że sama jest profesjonalistą), a nierespektowanie go powoduje niedopuszczalność skargi kasacyjnej, z uwagi na brak tzw. zdolności postulacyjnej.

Szczególny formalizm w postępowaniu kasacyjnym nie jest także kwestionowany w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W orzecznictwie ETPCz akcentuje się, że procedura przed sądem kasacyjnym może się charakteryzować większym formalizmem niż przed innymi sądami, jak również tym, że warunki dopuszczalności skargi kasacyjnej mogą być surowsze od innych (zob. wyrok ETPCz z 23 października 1996 r., *Levages Prestations Services*

przeciwko Francji, skarga nr 21920/93). Wymaganie, by skarżący był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika przed sądem kasacyjnym nie zostało uznane za sprzeczne z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, gdyż jest w sposób oczywisty zgodny z cechami Sądu Najwyższego jako sądu najwyższej instancji badającego odwołania dotyczące kwestii prawnych (zob. wyroki ETPCz: z dnia 13 stycznia 2009 r., Orzechowski przeciwko Polsce, skarga nr 13526/07 i z dnia 22 marca 2007 r., Staroszczyk przeciwko Polsce, skarga nr 59519/00). W powoływanym zaś przez skarżącego wyroku z dnia 10 kwietnia 2012 r., Bar-Bau Sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga nr 11656/08, Trybunał stwierdził, że doszło do naruszenia art. 6 ust.1 Konwencji z uwagi na brak uzasadnienia postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie zakwestionował natomiast wymagania sporządzenia skargi kasacyjnej przez profesjonalnego pełnomocnika.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. odrzucił zażalenie jako niedopuszczalne.